

ADVOKATURANI O'ZINI O'ZI BOSHQARISH INSTITUTINING MUSTAQILLIGINI YANADA KUCHAYTIRISH MUAMMOLARI

Zaytov S.J.

Qoraqalpoq davlat universiteti

Advokatura instituti har qanday demokratik huquqiy davlatda inson huquqlari va erkinliklarini himoya qilish, shaxsning malakali yuridik yordam olish huquqini ta'minlash, sud hokimiyati mustaqilligi va odil sudlovning haqiqiy amal qilishi uchun zarur bo'lgan muhim huquqiy institutlardan biri hisoblanadi. Advokatura faqat yuridik xizmat ko'rsatuvchi kasbiy tuzilma emas, balki davlat hokimiyati, sud, prokuratura, tergov va boshqa huquqni qo'llovchi organlar faoliyatida inson huquqlarini himoya qilishga qaratilgan mustaqil ijtimoiy-huquqiy mexanizmdir. Shu ma'noda advokaturaning mustaqilligi uning oddiy tashkiliy huquqi emas, balki konstitutsiyaviy ahamiyatga ega bo'lgan huquqiy kafolat sifatida namoyon bo'ladi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining yangi tahririda advokaturaga alohida bob ajratilgani mazkur institutning huquqiy davlat qurilishidagi o'rnini tubdan kuchaytirdi. Konstitutsiyaning 141-moddasiga ko'ra, jismoniy va yuridik shaxslarga professional yuridik yordam ko'rsatish uchun advokatura faoliyat yuritadi, advokatura faoliyati qonuniylik, mustaqillik va o'zini o'zi boshqarish prinsiplariga asoslanadi. Konstitutsiyaning 142-moddasi esa advokat o'z kasbiy vazifalarini amalga oshirayotganda uning faoliyatiga aralashishga yo'l qo'yilmasligini, advokatga o'z himoyasidagi shaxs bilan moneliqsiz va maxfiy uchrashish hamda maslahatlashish shart-sharoitlari ta'minlanishini belgilaydi.[1] Bu normalar advokatura mustaqilligini faqat sohaviy qonunchilik darajasida emas, balki konstitutsiyaviy-huquqiy darajada kafolatlash zaruratini anglatadi.

Advokaturaning o'zini o'zi boshqarishi deganda advokatlar kasbiy hamjamiyatining o'z ichki tashkiliy tuzilishi, kasbiy etikasi, intizomiy javobgarlik masalalari, malaka oshirish tizimi, advokatlik maqomiga doir tashkiliy munosabatlar va kasbiy manfaatlarni ifoda etish jarayonlarida mustaqil qaror qabul qilish imkoniyati tushuniladi. Bu yerda asosiy masala shundan iboratki, advokatura davlat organlaridan butunlay ajralgan holda emas, balki qonun doirasida, jamoatchilik-huquqiy vazifani bajaruvchi mustaqil kasbiy institut sifatida faoliyat yuritishi lozim. Shu bois advokatura o'zini o'zi boshqarishining mazmuni bir tomondan davlat tomonidan belgilangan huquqiy tartibga, ikkinchi tomondan esa advokatlar hamjamiyatining ichki mustaqilligi va kasbiy avtonomiyasiga tayanadi.

Ilmiy adabiyotlarda advokatura mustaqilligi odil sudlovning ajralmas sharti sifatida baholanadi. Masalan, M. Kappelletti va B. Gart "odil sudlovga kirish" konsepsiyasini tahlil qilar ekan, yuridik yordamning samaradorligi fuqaroning sudda o'z huquqini amalda himoya qila olishi bilan bevosita bog'liq ekanini ta'kidlaydi. [2] D.Luban esa advokatlik kasbining axloqiy va ijtimoiy vazifasi mijoz manfaatini himoya qilish bilan birga huquqiy tizimda adolat mezonlarini saqlab turishdan iboratligini ko'rsatadi. [3] Ushbu yondashuvlardan kelib chiqib aytish mumkinki, advokaturaning o'zini o'zi boshqarishi formal korporativ vakolat emas, balki shaxsning huquqiy himoyaga bo'lgan konstitutsiyaviy huquqini amalga oshirish mexanizmi hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasining "Advokatura to'g'risida"gi Qonunida advokatura huquqiy institut sifatida belgilanib, u advokatlik faoliyati bilan shug'ullanuvchi shaxslar va ularning kasbiy birlashmalaridan iborat ekani qayd etilgan. [4] Mazkur yondashuv advokaturani davlat organi emas, balki mustaqil kasbiy huquqiy institut sifatida tushunishga asos yaratadi. Biroq amaliyotda advokaturaning o'zini o'zi boshqarish instituti mustaqilligini kuchaytirish bo'yicha hal etilishi lozim bo'lgan bir qator muammolar mavjud. Ular qatoriga advokatlikka qabul qilishda davlat organlari ta'sirini kamaytirish, intizomiy ish yurituvlarda advokatlar kasbiy hamjamiyatining hal qiluvchi rolini ta'minlash, advokatlik tuzilmalarining moliyaviy mustaqilligini kuchaytirish, advokatlar palatasi organlarining saylov asosida shakllanishini yanada demokratlashtirish, advokat kasbiy sirini himoya qilish kafolatlarini kuchaytirish kabi masalalar kiradi. Advokatura o'zini o'zi boshqarishining mustaqilligi eng avvalo uning institutsional tabiati bilan bog'liq. Agar advokaturaning ichki boshqaruv organlari davlat ijro hokimiyati ta'siri ostida shakllansa yoki ularning qarorlari davlat ma'muriy organlari tomonidan asossiz ravishda cheklansa, bunday sharoitda advokatura mustaqilligi to'liq ta'minlangan deb bo'lmaydi. Shu nuqtayi nazardan, advokaturaning o'zini o'zi boshqarish organlari, avvalo, advokatlarning umumiy yig'ilishlari, konferensiyalari, saylanadigan kengashlari va intizomiy tuzilmalari orqali shakllanishi lozim. Bu tizimda davlat organlarining vazifasi advokaturani boshqarish emas, balki uning qonuniy faoliyati uchun kafolatli muhit yaratishdan iborat bo'lishi kerak.

BMTning "Advokatlar roliga oid asosiy prinsiplari"da davlatlar advokatlarining kasbiy vazifalarini qo'rqitish, to'sqinlik qilish, ta'qib yoki noqonuniy aralashuvlarsiz amalga oshirishini ta'minlashi lozimligi belgilangan. [5] Shuningdek, ushbu xalqaro hujjatda advokatlar mustaqil kasbiy uyushmalar tuzish va ularda ishtirok etish huquqiga ega ekani, bunday uyushmalar advokatlarining kasbiy manfaatlarini himoya qilishi va kasbiy standartlarga rioya etilishini ta'minlashi zarurligi qayd etilgan. Demak, advokaturaning o'zini o'zi boshqarishini rivojlantirish milliy huquqiy tizimning ichki ehtiyoji bo'lish bilan birga, xalqaro huquqiy standartlardan kelib chiqadigan majburiyat hamdir.

Advokatura mustaqilligini kuchaytirishda advokatning kasbiy maqomi va kafolatlari alohida ahamiyatga ega. O'zbekiston Respublikasining "Advokatlik faoliyatining kafolatlari va advokatlarning ijtimoiy himoyasi to'g'risida"gi Qonuni advokatlik faoliyatini amalga oshirish kafolatlarini belgilaydi. [6] Ushbu kafolatlar advokatni noqonuniy aralashuvlardan himoya qilish, advokatlik so'rovi, himoyaga doir ma'lumotlarni yig'ish, mijoz bilan maxfiy muloqot qilish, advokatlik sirini saqlash kabi masalalarni qamrab oladi. Biroq muammo shundaki, qonunchilikda belgilangan kafolatlarning amaliy ijrosi doimo ham yetarli darajada ta'minlanavermaydi. Masalan, advokatlik so'rovlariga o'z vaqtida

va to'liq javob berilmasligi, tergov va sud jarayonida advokatning protsessual tengligiga rioya etilmasligi, himoya pozitsiyasiga nisbatan ayrim hollarda formal munosabat saqlanib qolishi advokatura mustaqilligini kuchaytirish zaruratini ko'rsatadi.

Advokaturani o'zini o'zi boshqarish instituti mustaqilligining yana bir muhim jihati — intizomiy javobgarlik tizimidir. Advokatning kasbiy intizomi va etika qoidalariga rioya etishi albatta zarur. Chunki advokaturaga bo'lgan jamoatchilik ishonchi advokatlarning kasbiy halolligi, kompetentligi va mas'uliyati bilan bog'liq. Biroq intizomiy javobgarlik mexanizmi advokatni bosim ostiga olish vositasiga aylanmasligi kerak. Shu sababli advokatlarga nisbatan intizomiy ishlarni ko'rib chiqishda asosiy qaror qabul qiluvchi subyekt advokatlar hamjamiyatining o'zi bo'lishi, davlat organlari esa faqat qonunchilikda belgilangan cheklangan doirada ishtirok etishi maqsadga muvofiqdir.

Bu borada R. Abel advokatlik kasbining mustaqilligi uning o'z ichki standartlarini belgilash va ularni mustaqil ravishda qo'llash imkoniyati bilan bog'liq ekanini ta'kidlaydi. [7] Uning fikricha, advokatura faqat bozor xizmatlari ko'rsatuvchi kasb emas, balki jamoatchilik manfaatlariga xizmat qiluvchi huquqiy institutdir. Shuning uchun davlat nazorati va kasbiy avtonomiya o'rtasida oqilona muvozanat bo'lishi lozim. Ushbu fikr O'zbekiston sharoiti uchun ham dolzarbdur: advokatura faoliyati qonun bilan tartibga solinishi zarur, ammo bu tartibga solish advokatlar palatasining mustaqil korporativ qaror qabul qilish imkoniyatini cheklamasligi lozim.

Advokaturani o'zini o'zi boshqarish mustaqilligi moliyaviy asoslar bilan ham chambarchas bog'liq. Har qanday kasbiy o'zini o'zi boshqarish instituti o'z vazifalarini amalga oshirish uchun barqaror moddiy-moliyaviy manbalarga ega bo'lishi kerak. Agar advokatura organlari moliyaviy jihatdan tashqi manbalarga yoki davlat organlarining moddiy yordamiga ortiqcha bog'liq bo'lsa, bu uning mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli advokatura palatasi va uning hududiy tuzilmalari moliyaviy mustaqilligini ta'minlash, a'zolik badallari, malaka oshirish xizmatlari, xalqaro grantlar, ilmiy-ta'lim loyihalari va boshqa qonuniy manbalardan shaffof foydalanish tizimini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega. Advokaturaning o'zini o'zi boshqarishida demokratik legitimlik masalasi ham muhim o'rin tutadi. Advokatlar palatasi organlari haqiqatan ham advokatlar irodasini ifoda etishi uchun ularning shakllanish tartibi ochiq, raqobatli va hisobdorlikka asoslangan bo'lishi lozim. Bu yerda advokatlar umumiy yig'ilishlari va konferensiyalarining real vakolatlarini kuchaytirish, rahbar organlarni saylashda muqobil nomzodlar ishtirokini ta'minlash, saylov jarayonlarida shaffoflikni oshirish, qarorlar qabul qilishda hududiy advokatlar fikrini inobatga olish kabi vazifalar dolzarb hisoblanadi. Aks holda o'zini o'zi boshqarish instituti rasmiy jihatdan mavjud bo'lsa-da, amalda cheklangan korporativ boshqaruv shakliga aylanib qolishi mumkin.

Ilmiy nuqtayi nazardan, o'zini o'zi boshqarishning asosiy belgisi — kasbiy hamjamiyat a'zolarining umumiy manfaatlarini mustaqil ravishda ifoda etish va himoya qilish qobiliyatidir. S. Paterson advokaturaning mustaqilligi sud hokimiyati mustaqilligi bilan bir qatorda huquqiy davlatning muhim sharti ekanini ta'kidlaydi. [8] Bu fikrni kengroq talqin qilganda, advokatura mustaqil bo'lmasa, sud jarayonida taraflar tengligi, himoya huquqi va adolatli sud muhokamasi to'liq amalga oshmaydi. Demak, advokaturaning o'zini o'zi boshqarishini kuchaytirish faqat advokatlarning kasbiy manfaatini emas, balki jamiyatning huquqiy xavfsizligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Advokatura mustaqilligiga ta'sir etuvchi muammolardan yana biri — advokatlik faoliyatiga doir litsenziyalash va malaka talablari tizimidir. Albatta, advokatlik faoliyati yuqori professional bilim, amaliy ko'nikma va axloqiy mas'uliyatni talab qiladi. Shu bois malaka imtihonlari, stajirovka, kasbiy tayyorgarlik va litsenziyalash tartibi zarur. Ammo ushbu jarayonlarda advokaturaning o'zini o'zi boshqarish organlari hal qiluvchi ishtirokchi bo'lishi, davlat organlari esa faqat qonuniylik va umumiy tartibni ta'minlovchi subyekt sifatida ishtirok etishi lozim. Advokatlik kasbiga qabul qilishda advokatlar hamjamiyatining mustaqil baholash mexanizmi kuchaytirilmasa, advokaturaning institutsional mustaqilligi to'liq shakllanmaydi.

Advokatlar kasbiy etikasi ham o'zini o'zi boshqarishning markaziy elementidir. Advokatning davlatdan mustaqilligi uning mijoz oldidagi mas'uliyatini kamaytirmaydi; aksincha, mustaqillik yuqori axloqiy talablar bilan birgalikda amal qilishi lozim. D.Rode advokatlik kasbida professional mas'uliyat va jamoatchilik ishonchi o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qilib, kasbiy mustaqillik javobgarliksiz mavjud bo'la olmasligini ta'kidlaydi. [9] Shu nuqtayi nazardan, advokatura palatasi advokatlarning mustaqilligini himoya qilish bilan birga, kasbiy etika, manfaatlar to'qnashuvi, mijoz sirini saqlash, sudga hurmat, huquqiy pozitsiyaning halolligi kabi masalalarda samarali ichki nazoratni ham ta'minlashi zarur. Advokaturani o'zini o'zi boshqarish instituti mustaqilligini yanada kuchaytirishda raqamlashtirish jarayonlari ham muhim ahamiyat kasb etadi. Advokatlik faoliyatida elektron hujjat almashinuvi, advokatlik so'rovlarining elektron tizimi, sud va tergov organlari bilan raqamli aloqa, advokatlarning elektron reestri, malaka oshirishning onlayn platformalari advokatura samaradorligini oshirishi mumkin. Biroq raqamlashtirish advokatura mustaqilligini kuchaytirishga xizmat qilishi uchun ma'lumotlar xavfsizligi, advokatlik sirining muhofazasi, elektron tizimlarga davlat organlarining asossiz aralashuvini cheklash, advokat va mijoz o'rtasidagi maxfiy aloqani himoya qilish kafolatlari aniq belgilanishi lozim.

Xorijiy tajribaga nazar tashlansa, ko'plab demokratik davlatlarda advokatura o'zini o'zi boshqaruvchi kasbiy korporatsiya sifatida faoliyat yuritadi. Masalan, Yevropa davlatlarida advokatlar palatalari advokatlik kasbiga qabul qilish, kasbiy etika qoidalarini ishlab chiqish, intizomiy ishlarni ko'rib chiqish, advokatlarning malakasini oshirish va kasbiy huquqlarini himoya qilishda muhim rol o'ynaydi. Yevropa Kengashi standartlarida advokatlar uyushmalari davlat organlaridan mustaqil bo'lishi, advokatlar esa o'z kasbiy vazifalarini erkin bajarishi zarurligi alohida ta'kidlanadi. [10] Bunday yondashuv O'zbekistonda ham advokatura palatasining real mustaqilligini kuchaytirish uchun muhim metodologik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

O'zbekistonda advokatura mustaqilligini kuchaytirish bo'yicha olib borilayotgan islohotlar doirasida konstitutsiyaviy asoslar yaratilgani muhim yutuqdir. Biroq konstitutsiyaviy normalarning real amal qilishi uchun sohaviy qonunchilik, ma'muriy amaliyot, sud-tergov jarayonlari va advokatura ichki boshqaruvi o'rtasida uyg'unlik bo'lishi zarur. Advokaturaning o'zini o'zi boshqarishini faqat deklarativ prinsip sifatida emas, balki aniq vakolatlar, kafolatlar va mas'uliyatlar tizimi sifatida rivojlantirish lozim. Buning uchun, avvalo, advokatura palatasining huquqiy maqomini yanada aniqlash, uning davlat organlari bilan munosabatlarida institutsional mustaqillik chegaralarini belgilash va ichki korporativ demokratiyani kuchaytirish talab etiladi.

Shu o'rinda advokatura va davlat o'rtasidagi munosabatlar masalasiga alohida e'tibor qaratish lozim. Advokatura davlatga qarshi institut emas; u huquqiy davlatning ichida fuqarolar huquqlarini davlat hokimiyatining ehtimoliy noqonuniy yoki asossiz aralashuvlaridan himoya qiluvchi mustaqil huquqiy mexanizmdir. Shu sababli advokaturaning mustaqilligi davlat manfaatlariga zid emas, balki qonuniylik, adolat va huquqiy barqarorlik manfaatlariga xizmat qiladi. Davlat advokaturani boshqarmasligi, balki uning mustaqil faoliyati uchun huquqiy va tashkiliy sharoit yaratishi kerak.

Advokatura mustaqilligiga ta'sir qiluvchi yana bir omil — jamoatchilik ishonchi masalasidir. Jamiyat advokaturani haqiqatan ham mustaqil, professional va halol institut sifatida qabul qilmasa, uning huquqiy himoya mexanizmi sifatidagi samaradorligi pasayadi. Shu bois advokatura palatasi jamoatchilik bilan ochiq muloqotni kuchaytirishi, advokatlar faoliyatiga oid umumlashtirilgan axborotlarni e'lon qilishi, advokatlar huquqlari buzilishi holatlari bo'yicha prinsipial pozitsiya bildirishi, aholiga bepul huquqiy tushuntirishlar berishda faol ishtirok etishi kerak. Bunda ochiqlik advokatlik sirini oshkor qilish hisobiga emas, balki institutsional hisobdorlik va kasbiy nufuzni oshirish orqali ta'minlanishi lozim.

Maqsadga muvofiq takliflardan biri advokatura mustaqilligini baholashning milliy indikatorlarini ishlab chiqishdir. Bunday indikatorlar advokatlik so'rovlariga javob berish holati, advokatlarining sud va tergov jarayonidagi protsessual huquqlari ta'minlanishi, advokatlik sirini buzish holatlari, intizomiy ishlarning shaffofligi, advokatlar palatasi organlarining saylov jarayonlari, advokatlar malaka oshirish tizimi va advokaturaning moliyaviy mustaqilligi kabi mezonlarni o'z ichiga olishi mumkin. Ushbu indikatorlar asosida har yili advokatura mustaqilligi to'g'risida milliy hisobot tayyorlanishi maqsadga muvofiqdir. Shuningdek, advokatura palatasi huzurida mustaqil ilmiy-tahliliy markaz tashkil etish ham muhim ahamiyatga ega. Bu markaz advokatlik faoliyati amaliyotini tahlil qilish, qonunchilikni takomillashtirish bo'yicha takliflar tayyorlash, xalqaro standartlarni o'rganish, advokatlar huquqlari buzilishi holatlarini monitoring qilish va malaka oshirish dasturlarini ishlab chiqish bilan shug'ullanishi mumkin. Bunday markaz advokaturani o'zini o'zi boshqarish institutining intellektual va ekspert salohiyatini oshiradi.

Advokatlik faoliyatida yosh advokatlarni qo'llab-quvvatlash ham o'zini o'zi boshqarish mustaqilligini mustahkamlashning muhim yo'nalishidir. Yosh advokatlar kasbga kirish jarayonida moliyaviy, tashkiliy va amaliy qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Shu bois advokatura palatasi yosh advokatlar uchun mentorlik tizimi, stajirovka sifatini oshirish, amaliy ko'nikmalar bo'yicha treninglar, sud-tergov amaliyotiga doir maxsus kurslar, kasbiy etika maktablarini tashkil etishi lozim. Kasbiy hamjamiyatning yangi avlodi mustaqillik, professionalizm va jamoatchilik mas'uliyati ruhida shakllansa, advokaturaning kelajakdagi institutsional mustaqilligi ham mustahkam bo'ladi.

Advokaturani o'zini o'zi boshqarish institutining mustaqilligini kuchaytirish bo'yicha qonunchilikda quyidagi yo'nalishlarni rivojlantirish maqsadga muvofiq: birinchidan, advokatura palatasi va uning hududiy tuzilmalarining davlat organlaridan tashkiliy mustaqilligini aniq belgilash; ikkinchidan, advokatlikka qabul qilish va malaka imtihonlarida advokatlar hamjamiyatining hal qiluvchi rolini kuchaytirish; uchinchidan, advokatlarga nisbatan intizomiy ish yuritishda kasbiy mustaqillik va adolatli tartib-taomil kafolatlarini mustahkamlash; to'rtinchidan, advokatlik so'roviga javob bermaganlik yoki asossiz rad etganlik uchun javobgarlikni kuchaytirish; beshinchidan, advokatlik sirini buzganlik uchun huquqiy ta'sir choralarini aniqlashtirish; oltinchidan, advokatlar palatasi organlarining saylov va hisobdorlik mexanizmlarini demokratlashtirish. Xulosa qilib aytganda, advokaturani o'zini o'zi boshqarish institutining mustaqilligini yanada kuchaytirish O'zbekistonda huquqiy davlat, odil sudlov va inson huquqlarini ta'minlash jarayonining muhim tarkibiy qismidir. Konstitutsiyada advokaturaning mustaqillik va o'zini o'zi boshqarish prinsiplariga asoslanishi belgilab qo'yilgani ushbu sohada yangi huquqiy bosqichni boshlab berdi. Endi asosiy vazifa ushbu konstitutsiyaviy prinsiplarni sohaviy qonunchilik, institutsional amaliyot va kasbiy madaniyat darajasida real mexanizmlarga aylantirishdan iborat. Advokaturaning mustaqilligi kuchaygan sari fuqarolarning huquqiy himoyaga bo'lgan ishonchi ortadi, sud jarayonida taraflar tengligi ta'minlanadi, davlat organlari faoliyatida qonuniylik mustahkamlanadi va jamiyatda huquqiy madaniyat yuksaladi.

Yuqorida o'tkazilgan tahlil asosida quyidagi xulosalar qilish mumkin: **Birinchidan**, advokaturaning o'zini o'zi boshqarishi advokatlar kasbiy hamjamiyatining ichki tashkiliy masalalarni mustaqil hal qilish huquqi bo'lib, u shaxsning malakali yuridik yordam olish huquqi bilan bevosita bog'liqdir. **Ikkinchidan**, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida advokaturaning mustaqillik va o'zini o'zi boshqarish prinsiplari mustahkamlangani advokaturani huquqiy davlatning mustaqil instituti sifatida rivojlantirish uchun konstitutsiyaviy asos yaratdi. **Uchinchidan**, advokatura mustaqilligini kuchaytirish uchun advokatlar palatasi organlarini shakllantirish, intizomiy ish yuritish, malaka imtihonlari, moliyaviy ta'minot va kasbiy etika tizimlarida advokatlar hamjamiyatining real ta'sirini oshirish zarur. **To'rtinchidan**, advokatlik so'rovi, advokatlik siri, mijoz bilan maxfiy muloqot va protsessual tenglik kafolatlari amalda to'liq ta'minlanmasa, advokatura mustaqilligi formal xarakter kasb etadi. **Beshinchidan**, advokaturani o'zini o'zi boshqarish institutining mustaqilligini yanada kuchaytirish uchun milliy qonunchilikni xalqaro standartlar bilan uyg'unlashtirish, advokatura palatasining hisobdor, shaffof va demokratik boshqaruv modelini rivojlantirish maqsadga muvofiqdir.

ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. 141–142-moddalar.
2. Cappelletti M., Garth B. Adliya kirish: Huquqlarni samarali qilish uchun Butunjahon harakati. Milan: Giuffrè, 1978-yil.
3. Luban D. Advokatlar va adolat: axloqiy tadqiqot. Prinston: Prinston universiteti nashriyoti, 1988-yil.
4. O'zbekiston Respublikasining "Advokatura to'g'risida"gi Qonuni, 1996-yil 27-dekabr.
5. Advokatlar rolining asosiy tamoyillari. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Jinoyatchilikning oldini olish va huquqbuzarlar bilan muomala qilish bo'yicha sakkizinchi Kongressi tomonidan qabul qilingan. Gavana, 1990-yil.
6. O'zbekiston Respublikasining "Advokatlik faoliyatining kafolatlari va advokatlarning ijtimoiy himoyasi to'g'risida"gi Qonuni, 1998-yil 25-dekabr.
7. Abel R. L. Angliya va Uyelsdagi yuridik kasb. Oksford: Bazil Blekvell, 1988-yil.
8. Paterson A. Advokatlar va jamoat manfaati: harakatdagi demokratiya? Kembrij: Kembrij universiteti nashriyoti, 2012.
9. Rhode D. L. Adliya manfaatlarida: advokatlik sohasini isloh qilish. Oksford: Oksford universiteti nashriyoti, 2000.
10. Yevropa Kengashi Vazirlar Qo'mitasining advokatlik kasbi erkinligi bo'yicha R (2000)21-sonli tavsiyasi.

Annotatsiya Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasida advokaturani o'zini o'zi boshqarish institutining mustaqilligini yanada kuchaytirishga doir konstitutsiyaviy-huquqiy, tashkiliy va institutsional muammolar tahlil qilindi. Maqolada milliy qonunchilik, xalqaro standartlar, xorijiy tajriba hamda olimlarning fikrlari asosida advokaturaning o'zini o'zi boshqarishini takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ilgari surildi.

Kalit so'zlar Advokatura, o'zini o'zi boshqarish, huquqiy yordam, advokat maqomi, kasbiy hamjamiyat.

Аннотация: В данной статье анализируются конституционно-правовые, организационные и институциональные проблемы, связанные с дальнейшим усилением независимости института самоуправления адвокатуры в Республике Узбекистан. В статье выдвинуты научно-практические предложения по совершенствованию самоуправления адвокатуры на основе национального законодательства, международных стандартов, зарубежного опыта и мнений ученых.

Ключевые слова: Адвокатура, самоуправление, правовая помощь, статус адвоката, профессиональное сообщество.

Abstract: This article analyzes constitutional, legal, organizational, and institutional problems related to further strengthening the independence of the institution of self-government of the bar in the Republic of Uzbekistan. The article puts forward scientific and practical proposals for improving the self-governance of the bar based on national legislation, international standards, foreign experience, and the opinions of scholars.

Key words: Advocacy, self-government, legal aid, the status of an advocate, professional community.